

ВІДГУК

офіційного опонента Кожолянка Олександра Георгійовича
на дисертацію, якою є монографія Іваневич Лілії Анатоліївни

«Традиційний одяг українців Поділля (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.): історія, класифікація, конструктивно-художні та регіонально-локальні особливості», представлена на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.05 – етнологія

Традиційне вбрання належить до тих явищ народної культури, які завжди були у полі зору науковців, а з огляду на естетичність і символічний характер його елементів викликали суспільний інтерес. Тому монографічна праця Іваневич Л.А. присвячена комплексному дослідженню історії традицій та трансформацій народного одягу усіх локальних зон історико-етнографічного регіону Поділля безперечно актуальна й має прикладний характер.

Представлена до обговорення монографія виконана на належному теоретичному рівні. Її тема узгоджується з метою та завданнями і є відповідною внутрішньому змісту дослідження. Робота має чітку структуру, що дозволило здобувачці глибоко розкрити поставлені наукові завдання. У вступі обґрунтовано актуальність теми, об'єкт, предмет, мету та основні завдання дослідження, показано наукову новизну та її практичне значення. Цілком логічно та достатньо аргументовано окремі локації географічних меж та хронологічні рамки роботи.

Основний текст роботи насичений надзвичайно великою кількістю фактологічного матеріалу. У п'яти розділах роботи у логічній послідовності та рівноцінному значенні розкрито всі визначені метою напрями дослідження.

Так, у монографічному дослідженні здійснено глибокий аналіз історіографії, з викладу якої очевидно, що авторка обізнана з науковим доробком своїх попередників у вивченні означеної проблематики. У списку використаних джерел вичерпно представлена вітчизняна та окрема зарубіжна література, дотична до теми роботи, зокрема й деякі електронні ресурси.

Вражає джерельна база монографії. Скрупульозність наукових пошуків Іваневич Л.А. по виявленню колекцій подільського одягу у фондах вітчизняних музеїв, у збірках приватних колекціонерів, на комерційних інтернет-майданчиках і т.п. уможливило створення своєрідного реєстру традиційної ноші подолян, що знаходиться у фондах 31-го музеїв різних рівнів, приватних збірок та етнографічних лабораторій при вищих навчальних закладах.

З поміж інших студій з цієї тематики робота вирізняється новими методологічними підходами, які дозволили авторці уточнити історико-етнографічні межі та субрегіони Поділля, показати локальні особливості розвитку подільського традиційного костюма, його гендерно-вікові особливості й соціальний статус.

У другому розділі монографії здобувачка зосередилася на висвітленні етапів формування, побутування і модифікацій народних строїв українських подолян Буковинської, Західної, Східної та Центральної локальних зон у контексті історичних та соціально-економічних передумов розвитку Поділля.

Третій розділ «Компоненти подільського народного костюма другої половини XIX – початку XX ст.» містить розроблені на основі великої кількості самостійно опрацьованих та проаналізованих дослідником джерел розширені класифікації усіх груп компонентів традиційного костюму подолян другої половини XIX – початку XX ст. із врахуванням їх регіональних, локальних і локально-зональних особливостей.

Четвертий розділ роботи присвячений вивченню та аналізу різновидів матеріалів для створення й прикрашання усіх елементів подільського костюма, виокремленню їх характерних способів крою та конструкції, притаманних прийомів і технік нанесення й розташування декору, особливостей орнаментики та колористики українців Поділля у визначеному часовому вимірі.

Цінну інформацію подано у підрозділ 4.3. «Прийоми й техніки нанесення та розміщення декору». Зокрема, авторкою детально розкрито властиві подолянам прийомий техніки нанесення й розташування оздоблення, а саме: ткання, вибійки, вишивки та нашивок у вигляді аплікацій чи окремих деталей. Визначено головні групи одягу, яким були притаманні зазначені техніки декору та розглянуто

технологічні процеси їх виконання й територію побутування. Розроблено класифікацію технік подільської вишивки, відображено їх локальну характеристику та зафіксовано способи komponування вишивальних технік на жіночих та чоловічих сорочках з огляду на сформовані традиції.

Надзвичайно цікавим є п'ятий розділ «Регіонально-локальні риси народних строїв подільських українців другої половини ХІХ – початку ХХ ст.». У ньому детально висвітлено загальноукраїнські ознаки традиційного вбрання українців усіх субрегіонів Поділля та простежено регіональні, локальні й вузьколокальні особливості їх буденного, святкового й обрядового дівочого, жіночого, парубочого, чоловічого та дитячого одягу.

Практична вартість роботи також полягає у візуалізації частини опрацьованого матеріалу в додатках, які логічно пов'язані з її основними розділами. Зокрема, введено в науковий обіг цінні історичні й етнографічні карти Поділля, карти-схеми побутування характерних елементів традиційного комплексу вбрання подолян, схеми типів крою та прикрашання одягу, таблиці орнаментальних мотивів та технік вишивки, художні реконструкції подільських народних костюмів другої половини ХІХ – початку ХХ ст. та проекти сучасних моделей одягу з використанням народних традицій одягової культури Поділля.

Висновки роботи є аргументованими, логічними, вони демонструють комплексне розуміння автором означеної проблеми і високий фаховий підхід до питань, що розглядаються. В цілому висновки та матеріали дослідження можуть бути застосовані при написанні узагальнюючих праць і навчальних посібників з історії, культури й етнографії України та її історико-етнографічних регіонів, історіографічних і краєзнавчих видань, навчально-методичних посібників з історії культурного та мистецького життя українського народу, його побуту, а також у науково-популярних виданнях і практичній викладацькій роботі.

Попри загальне позитивне враження від монографічної роботи вважаємо за необхідне наголосити і на певних недоліках. Для її наочної узагальненої характеристики автору варто було б подати графічні карти поширення колористики подільської вишивки натільного жіночого й чоловічого одягу та графеми

орнаментальних мотивів відповідно до сформованої класифікації, що покращило б сприйняття поданого матеріалу. На наш погляд, обширна джерельна база роботи виграла б за умови повноцінного залучення як порівняльних текстів матеріалів 10 тому 12-ти томної праці «Етнографічний образ сучасної України».

Видається, що подекуди здобувачка надмірно акцентує власне бачення і доцільність запровадження нових класифікацій та типологій, без належного врахування вже існуючих критеріїв подібної наукової систематики.

Висловлені зауваження не підважують цінності дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку усієї роботи авторки. Дисертація, якою є монографія стане помітним внеском у розвиток сучасної української етнології. З огляду на це монографічна праця Іваневич Л.А. «Традиційний одяг українців Поділля (друга половина XIX – початок XXI ст.): історія, класифікація, конструктивно-художні та регіонально-локальні особливості» заслуговує на присудження наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.05 «етнологія».

Офіційний опонент

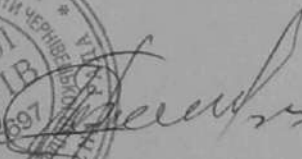
доктор історичних наук,

О.Г.Кожолянко

Підпис О.Г.Кожолянко засвідчую

Начальник відділу кадрів ІПЛОЧО

М.П. Дранович